

«Милости хочу, а не жертви»

Двічі в Євангелії від Матвія Ісус цитував один і той же уривок з Осії 6:6, де Бог каже: «**Милости хочу, а не жертви**». Він зробив це, звертаючись до фарисеїв і їхньої немилосердності. Фарисеї – це клас людей, про який багато хто з нас, прочитавши Євангелія, знає досить добре. Однак справа в тому, що нам важко уявити, що якщо ми не маємо милосердя, то ми подібні до фарисеїв. Але давайте розглянемо тему милосердя (або його відсутності) більш детально.

Вперше Господь використав цей уривок з Осії, коли покликав Матвія, тодішнього митника, а згодом апостола і євангеліста. Сам Матвій описує цю сцену:

Матвій 9:9-13

«А коли Ісус звідти проходив, побачив чоловіка, на ймення Матвія, що сидів на митниці, та й каже йому: Іди за Мною! Той устав, і пішов услід за Ним. І сталось, як Ісус сидів при столі у домі, ось зійшлося багато митників і грішників, і вони посідали з Ним та з Його учнями. Як побачили ж те фарисеї, то сказали до учнів Його: Чому то Вчитель ваш їсть із митниками та із грішниками? А Він це почув та й сказав: Лікаря не потребують здорові, а слабі! Ідіть же, і навчіться, що то є: **Милости хочу, а не жертви. Бо Я не прийшов кликати праведних, але грішників до покаяння.**»

Фарисеї не помилялися: ті, з ким Господь їв, дійсно були грішниками. Через це вони вважали, що Господь не повинен був навіть наближатися до цих людей. Але вони не зважали на те, що Він прийшов саме для цих людей! Поки фарисеї говорили: «Не наближайся до них, вони грішники», Господь говорив: «Я буду їсти і пити з ними, бо Я прийшов за ними, щоб шукати їх і закликати до покаяння». Те саме відбувається і сьогодні: якщо ми уникаємо «грішників» – нібито ми самі не є грішниками – то ми подібні до фарисеїв. Їхня гордість змусила їх вважати себе

«безгрішними» і не дозволяла їм проявляти милосердя до тих, кого вони вважали «грішниками». Але Бог противиться гордим і дає благодать смиренним, що знову є уривком із Старого Завіту, цитованим двічі в Новому (Приповіді 3:34, Септуагінта (Примітка: Септуагінта – це давньогрецький переклад Старого Завіту; приблизно 2/3 Старого Завіту в Новому походять із цієї версії)):

Яків 4:6

«Та ще більшу благодать дає, через що й промовляє: **Бог противиться гордим, а смиренним дає благодать.**»

І 1 Петра 5:5

«Також молоді, коріться старшим! А всі майте покору один до одного, бо **Бог противиться гордим, а смиренним дає благодать!**»

Смиренність — це те, чого шукає Бог. І саме цього бракувало фарисеям та їм подібним, і чого часто бракує нам. Приклад такої поведінки ми знаходимо в Євангелії від Луки 18:9-14:

Лука 18:9-14

«А для деяких, що були себе певні, що вони ніби праведні, і за ніщо мали інших, Він притчу оцю розповів. Два чоловіки до храму ввійшли помолитись, один фарисей, а другий був митник. Фарисей, ставши, так молився про себе: Дякую, Боже, Тобі, що я не такий, як інші люди: здирщики, неправедні, перелюбні, або як цей митник. Я пощу два рази на тиждень, даю десятину з усього, що тільки надбаю! А митник здалека стояв, та й очей навіть звести до неба не смів, але бив себе в груди й казав: Боже, будь милостивий до мене грішного!... Говорю вам, що цей повернувся до дому свого більш виправданий, аніж той. Бо кожен, хто підноситься, буде понижений, хто ж понижається, той піднесеться.»

Бог любить смиренних серцем і зневажає гордих. Він не дивиться, скільки добрих справ ми зробили, що ми зробили чи не зробили. Якщо те, що ми зробили, не було зроблено зі смиренным серцем, проявляючи милосердя до інших, то воно має таку ж нульову цінність, як і справи гордих фарисеїв. Бо Господь «бажає милосердя, а не жертви». Але фарисеї ігнорували це, і багато разів ми теж ігноруємо це, займаючись релігійними справами без милосердя.

Вдруге ми бачимо, як Господь звертається до фарисеїв, використовуючи той самий уривок з Осії 6:6, в Матвія 12. Там ми читаємо:

Матвія 12:1-8

«Того часу Ісус переходив ланами в суботу. А учні Його зголодніли були, і стали зривати колосся та їсти. Побачили ж це фарисеї, та й кажуть Йому: Он учні Твої роблять те, чого не годиться робити в суботу... А Він відповів їм: Чи ж ви не читали, що зробив був Давид, коли сам зголоднів і ті, хто був із ним? Як він увійшов до Божого дому, і спожив хліби показні, яких їсти не можна було ні йому, ані тим, хто був із ним, а тільки самим священикам? Або ви не читали в Законі, що в суботу священики порушують суботу в храмі, і вони невинні? А Я вам кажу, що тут Більший, як храм! **Якби ви знали, що це є: Милости хочу, а не жертви, то ви не судили б невинних...** Бо Син Людський Господь і суботи!»

Фарисеї дуже добре знали букву закону. І згідно з буквою закону, вони були праві. Але як сказав Павло:

2 Коринтян 3:5-6

«не тому, що ми здібні помислити щось із себе, як від себе, але наша здібність від Бога. І Він нас зробив бути здатними служителями Нового Заповіту, **не букви, а духа, бо буква вбиває, а дух оживляє.**»

Коли хтось дотримується лише букви, без духу, він стає не слугою Божим, а фарисеем. Наприклад, буква говорила: «дотримуйся суботи». Але якщо милосердя вимагало цього, наприклад, щоб хтось був зцілений у суботу, то ця заповідь не мала сили. **Милосердя було і є більшим за будь-яку заповідь. Бо найбільша заповідь з усіх — це любити один одного.** Як говорить нам Матвій 22:37-40:

«Він же промовив йому: Люби Господа Бога свого всім серцем своїм, і всією душею своєю, і всією своєю думкою. Це найбільша й найперша заповідь. А друга однакова з нею: Люби свого ближнього, як самого себе. **На двох оцих заповідях увесь Закон і Пророки стоять.»**

А в 1 Івана 4:20 сказано:

«Як хто скаже: Я Бога люблю, та ненавидить брата свого, той неправдомовець. Бо хто не любить брата свого, якого бачить, як може він Бога любити, Якого не бачить?»

Любити Бога — це перша заповідь, але говорити, що ми любимо Бога, не люблячи один одного, — це брехня. Ми можемо щиро сказати «Я люблю Бога» тільки тоді, коли любимо один одного. І це найвища заповідь. Фарисеї не могли цього зрозуміти. Вони не могли зрозуміти, що весь Закон і Пророки тримаються на любові до Бога і один до одного. Заповідь про суботу та будь-яка інша заповідь були підпорядковані любові один до одного і милосердю один до одного. Це був дух Закону. Але вони знали і приймали тільки букву. Вони були поінформовані навіть до найдрібніших деталей про букву. Що робити, коли робити, як робити, які були вимоги щодо днів, пір року, кількостей. Вони знали все, що стосувалося БУКВИ закону, але ігнорували все, що стосувалося ДУХУ закону, смирення, милосердя і любові один до одного. Як Господь колись сказав їм:

Матвія 23:23

«Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що даєте десятину із м'яти, і ганусу й кмину, але найважливіше в Законі покинули: **суд, милосердя та віру**; це треба робити, і того не кидати.»

Книжники та фарисеї були першими у сплаті десятини і останніми у справедливості, милосерді та вірі. Але справедливість, милосердя, віра є головним, найважливішим, найвагомішим у законі. Це також те, що впливає з покірного серця, такого серця, якого шукає Бог. Не має значення, скільки ми даємо десятини або які інші жертви приносимо. Якщо ми відмовляємося проявляти милосердя до своїх ближніх, то ми теж подібні до фарисеїв. **Інакше кажучи: єдине, що показує, чи є ми фарисеями, чи справжніми слугами Божими, — це не наші жертви, а милосердя і любов, які ми виявляємо один до одного. Справжні слуги Божі виявляють милосердя до своїх ближніх. Фарисеї, навпаки, приносять жертви, не виявляючи милосердя.** Для фарисеїв та їм подібних — а таких серед нас багато — важливі зовнішні речі, особливо ті, які бачать інші, що живить їхню гордість та егоїзм. Як сказано в Матвія 23:1-7, 13-14:

«Тоді промовив Ісус до народу й до учнів Своїх, і сказав: На сидінні Мойсеєвим усілися книжники та фарисеї. Тож усе, що вони скажуть вам, робіть і виконуйте; та за вчинками їхніми не робіть, бо говорять вони та не роблять того! Вони ж в'яжуть тяжкі тягарі, і кладуть їх на людські рамена, самі ж навіть пальцем своїм не хочуть їх порушити... Усі ж учинки свої вони роблять, щоб їх бачили люди, і богомілья свої розширяють, і здовжують китиці. І люблять вони передніші місця на бенкетах, і передніші лавки в синагогах, і привіти на ринках, і щоб звали їх люди: Учителю! Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що перед людьми зачиняєте Царство Небесне, бо й самі ви не входите, ані тих, хто хоче увійти, увійти не пускаєте! Горе ж

вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що вдовині хати поїдаєте, і напоказ молитесь довго, через те осуд тяжчий ви приймете!»

Головною характеристикою поведінки фарисеїв є лицемірство. Фарисей вдає благочестивого, але його серце нечестиве. Він вдає смиренного, хоча сповнений гордості. Він накладає важкі тягарі на плечі людей, але сам навіть не хоче торкатися цих тягарів. Він молиться довго і без кінця, але водночас пожирає будинки вдів. Зовні він здається релігійним і благочестивим, але всередині він сповнений гордості і не має жодного милосердя. У тій мірі, в якій ми поводимося так само, ми теж є фарисеями. І саме це часто робить фальшива релігія: вона є фарисейською, тобто лицемірною, обтяжливою, безжальною і гордою. Тоді як справжня релігія є такою, як її визначає Яків 1:27:

Яків 1:27

«Чиста й непорочна побожність перед Богом і Отцем оця: зглянутися над сиротами та вдовицями в утисках їхніх, себе берегти чистим від світу.»

Справжня і бездоганна релігія перед Богом – це не релігія досконалого догмату чи численних релігійних справ, а лише релігія милосердя і любові.

Повертаючись до фарисеїв, порівняйте їхню поведінку та поведінку тих, хто їх наслідує, з поведінкою Ісуса. Вони не мали милосердя до «грішників». Він їв з ними, намагався зцілити їх. Вони робили все, щоб їх бачили інші. Але Він творив чудеса і ховався або казав зціленим НЕ поширювати цю новину. Чому? Тому що Він жив так, як навчав. Він сказав:

Матвія 6:1-6

«Стережіться виставляти свою милостиню перед людьми, щоб бачили вас; а як ні, то не матимете нагороди від Отця вашого, що на небі.» Отож, коли чиниш ти

милостиню, не сурми перед себе, як то роблять оті лицеміри по синагогах та вулицях, щоб хвалили їх люди. Поправді кажу вам: вони мають уже нагороду свою!

А як ти чиниш милостиню, хай не знатиме ліва рука твоя, що робить правиця твоя, щоб таємна була твоя милостиня, а Отець твій, що бачить таємне, віддасть тобі явно. А коли молитесь, не будьте, як ті лицеміри, що люблять ставати й молитися по синагогах та на перехрестях, щоб їх бачили люди. Поправді кажу вам: вони мають уже нагороду свою! А ти, коли молишся, увійди до своєї комірчини, зачини свої двері, і помолися Отцеві своєму, що в таїні; а Отець твій, що бачить таємне, віддасть тобі явно.»

Це те, чого Він навчав, і це те, що Він також робив. Ось чому Він ховався після чудес.

На закінчення: справедливість, милосердя, віра і любов один до одного – ось що має значення. Не жертви. Наш Бог не потребує, щоб ми з вами щось Йому приносили. Наші релігійні свята чи правила нічого для Нього не значать, коли ми не маємо милосердя. У цьому безжальному світі Бог хоче, щоб ми були Його посланцями милосердя. У цьому несправедливому світі ми маємо чинити справедливість. У цей невірний вік Він хоче, щоб ми мали віру. Саме це мав на увазі Господь, коли сказав, що ми є сіллю і світлом землі:

Матвія 5:13-16

«Ви сіль землі. Коли сіль ізвітріє, то чим насолити її? Не придасться вона вже нінащо, хіба щоб надвір була висипана та потоптана людьми. Ви світло для світу. Не може сховатися місто, що стоїть на верховині гори. І не запалюють світильника, щоб поставити його під посудину, але на свічник, і світить воно всім у домі. Отак ваше світло нехай світить перед людьми, щоб вони бачили ваші добрі діла, та прославляли Отця вашого, що на небі».

Завдяки людям, які ходять у милосерді, справедливості та вірі, цей світ все ще має світло, наше світло. Давайте збережемо це і нехай це світло, світло Господнє, світить через нас у цьому світі, радуючи нашого Отця, ходячи не в мертвих релігійних ділах, а в милосерді, справедливості та вірі, точно так, як це робив наш Учитель. Бо, як також каже Міхей 6:8:

Міхей 6:8

«Було тобі виявлено, о людино, що добре, і чого пожадає від тебе Господь, нічого, а тільки чинити правосуддя, і милосердя любити, і з твоїм Богом ходити смирно.»